

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 1 2 1 7 0 1 1 2

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 2 ====

Četrtek, 14. junij 2012 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec).

Izpitna pola vsebuje 6 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor, skice in grafe pa rišite s svinčnikom. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno.

Navodilo: Pazljivo preberite navodilo in vprašanja v vseh nalogah.
Ne izpuščajte ničesar.

Izpitna pola ima šest krajših besedilnih nalog.
Odgovoriti morate na **vseh šest**, in sicer kratko, jedrnato in natančno.
Za vsako nalogo lahko dobite skupaj največ 10 točk.

1. naloga: Transformacijska krivulja

Država Karnija, ne glede na to, kako je razvita, se srečuje z ekonomskim problemom in relativno redkostjo. Oboje rešuje tako, da poskuša čim bolje zaposliti omejene proizvodne dejavnike.

- 1.1. Proizvodne možnosti države Karnije prikazujemo s krivuljo alternativnih možnosti proizvodnje ali transformacijsko krivuljo. Opredelite transformacijsko krivuljo.

(1)

- 1.2. Proizvedene količine dobrin, ki jih predstavljajo točke na transformacijski krivulji, so za državo Karnijo njen (podčrtajte pravilni odgovor)

dejanski proizvod (produkt) / **optimalni proizvod** (produkt) / **potencialni proizvod** (produkt).

(1)

- 1.3. Navedite vprašani, ki jih država Karnija rešuje v okviru proizvodne izbire.

(1)

- 1.4. Za transformacijsko krivuljo države Karnije, ki se odloča med proizvodnjo potrošnih in kapitalnih dobrin, poznamo te podatke:

Proizvodna izbira	Potrošne dobrine	Kapitalne dobrine
A	0	90
B	20	80
C	40	65
D	60	47
E	80	26
F	100	0

– Če se v državi Karniji odločijo, da bodo proizvedli 40 enot potrošnih dobrin, lahko hkrati

proizvedejo največ (dopolnite) _____ enot kapitalnih dobrin.

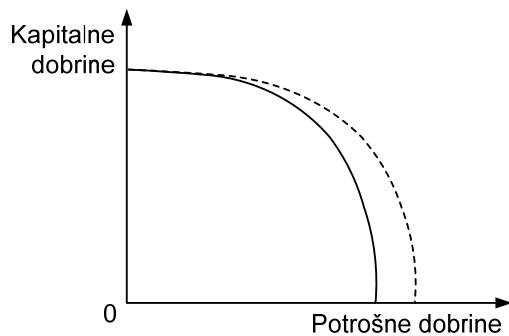
(1)

- Če država Karnija poveča proizvodnjo potrošnih dobrin s 40 na 60 enot, bo morala proizvodnjo kapitalnih dobrin (podčrtajte pravilni odgovor) **povečati / zmanjšati** za (dopolnite) _____ enot. To spremembo v proizvodnji kapitalnih dobrin imenujemo (dopolnite) _____ dodatnih 20 enot potrošnih dobrin. (2)
- Zapišite eno proizvodno izbiro (količino kapitalnih in količino potrošnih dobrin), ki bo pomenila, da država Karnija izgublja del potencialnega proizvoda. Proizvodna izbira: _____ kapitalnih dobrin in _____ potrošnih dobrin. (1)

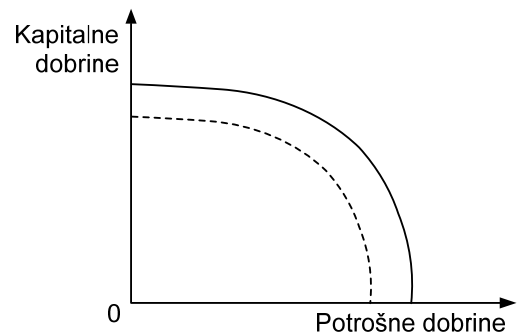
- 1.5. Če v državi Karniji spremenijo proizvodno izbiro iz E v D, se jim proizvodnja kapitalnih dobrin poveča za 21 enot, če pa spremenijo proizvodno izbiro iz B v A, pa samo za 10 enot. V obeh primerih je žrtvovana količina potrošnih dobrin enaka. Pojasnite, zakaj je proizvodni učinek slabši.

(1)

- 1.6. V državi Karniji so se spremenile proizvodne možnosti, ki jih prikazujeta črtkani krivulji v spodnjih dveh slikah. Pri vsaki sliki navedite vsaj en vzrok za spremembo proizvodnih možnosti.

Slika A

Slika B

- Vzrok za spremembo proizvodnih možnosti v sliki A je _____ (1)
- Vzrok za spremembo proizvodnih možnosti v sliki B je _____ (1)

(10 točk)

2. naloga: Proizvodni dejavniki in merila uspešnosti poslovanja

Vsako podjetje za svojo proizvodnjo potrebuje proizvodne dejavnike (faktorje), delo, delovna sredstva in predmete dela. Obravnavali bomo podjetje Sladoled, ki proizvaja sladoled Sladke sanje v 1000-ml embalaži.

2.1. Opredelite pojem delo kot proizvodni dejavnik.

(1)

2.2. Učinkovitost dela kot proizvodnega dejavnika merimo s produktivnostjo dela. Navedite vsaj tri načine, kako bi lahko povečali produktivnost dela v proizvodnji sladoleda.

(2)

2.3. V podjetju Sladoled se uporabljajo ti proizvodni dejavniki:

- oprema in prostor (stavba),
- delo treh zaposlenih,
- material (mleko, sladkor, embalaža itd.).

Letni stroški najemnine za opremo in prostor znašajo 24.000 EUR, letni stroški plač 36.000 EUR, stroški materiala pa 2 EUR za sladoled. Lani so prodali 30.000 enot sladoleda po ceni 5 EUR za sladoled.

- Izračunajte dobiček podjetja Sladoled v lanskem letu.

(1)

- Izračunajte ekonomičnost podjetja Sladoled v lanskem letu in pojasnite izračunani koeficient.

(2)

– Izračunajte kapital podjetja Sladoled, če znaša rentabilnost (profitna mera) 50 %.

(1)

2.4. Navedite vsaj dva načina, kako bi podjetje Sladoled lahko izboljšalo rentabilnost poslovanja.

(1)

2.5. Navedite, katero merilo uspešnosti je za podjetja v tržnem gospodarstvu najpomembnejše, in pojasnite zakaj.

(2)

(10 točk)

3. naloga: Dejavniki konkurence in ponudba

Način in učinkovitost delovanja trga neke dobrine je opredeljen s strukturo konkurence.

3.1. Naštejte dejavnike, ki oblikujejo konkurenco na trgu.

(2)

3.2. Opredelite dejavnike oligopolne konkurence.

(2)

3.3. Na popolno konkurenčnem trgu delujejo sile ponudbe in povpraševanja. Pojasnite ali grafično predstavite razliko med spremembo obsega ponudbe in spremembo ponudbe.

(2)

3.4. Poznamo lestvico tržne ponudbe otroških aluminijastih skirojev.

Cena (P) v EUR	40	50	60	70	80
Količina (Q)	130	190	240	270	290

– Narišite krivuljo tržne ponudbe v diagram.

(2)

– Izračunajte koeficient cenovne elastičnosti ponudbe na intervalu med ceno P1 = 50 EUR in ceno P2 = 60 EUR. Rezultat zaokrožite na eno decimalno mesto.

Izračun:

Rezultat: _____

(1)

3.5. Na svetovnem trgu se zviša cena aluminija. Pojasnite, kako bi to vplivalo na spremembo tržne ponudbe.

(1)

(10 točk)

4. naloga: Obresti in obrestna mera

Obrestna mera kot cena prihrankov (kapitala) se določi na trgu posojilnega kapitala.

4.1. Opredelite obe ekonomski funkciji tržne obrestne mere.

(2)

4.2. Skicirajte trg prihrankov (trg posojilnega kapitala) in označite ravnotežno obrestno mero.

–

(1)

– Podjetnik si bo izposodil kapital, kadar bo ravnotežna obrestna mera (podčrtajte pravilni odgovor) **nižja** / **enaka** / **višja** od pričakovane profitne mere.

(1)

4.3. Navedite tri ekonomske osebke, ki so lahko povpraševalci po posojilih, in pri vsakem navedite vsaj en razlog za najem posojil.

(2)

4.4. Podjetnik si je za odprtje novega obrata izposodil celoten kapital v višini 600.000 EUR. Konec leta je moral plačati 18.000 EUR obresti.

– Izračunajte letno obrestno mero.

Izračun:

Rezultat: _____

(1)

– Ob 4-odstotni inflaciji je bila realna obrestna mera (podčrtajte pravilni odgovor)

negativna / pozitivna / enaka nominalni obrestni meri.

(1)

– Takšna obrestna mera bi bila za posojilojemalce (podčrtajte pravilni odgovor)

spodbudna / nespodbudna.

(1)

– Pojasnite zgoraj izbrano trditev.

(1)

(10 točk)

5. naloga: Mednarodni ekonomski odnosi

Sodobna gospodarstva so odprta gospodarstva, saj je velik del proizvodov in storitev namenjen izvozu, iz tujine pa priteka vrsta surovin, proizvodov, storitev in znanja. Svet postaja med seboj vse bolj povezan in odvisen, posamezna gospodarstva se vraščajo v svetovno, to pa postaja vse bolj globalno gospodarstvo.

- 5.1. Navedite in pojasnite vsaj dva ključna tokova, ki se v svetovnem kapitalističnem sistemu pojavljata na svetovnem trgu in predstavljata mednarodno menjavo.

(2)

- 5.2. Pojasnite vsaj en razlog za nastajanje regionalnih ekonomskih integracij in navedite vsaj dve taki integraciji.

(2)

- 5.3. Finska korporacija Nokia je vodilna svetovna družba na področju telekomunikacij. V letu 2009 je v petnajstih proizvodnih enotah v devetih državah v Evropi, Aziji ter Severni in Južni Ameriki zaposlovala več kakor 123.000 delavcev, ki so proizvedli več kot 432 milijonov različnih proizvodov.

(Vir: <http://www.nokia.si>. Pridobljeno 12. 11. 2010.)

- Navedite, kako imenujemo korporacijo z značilnostmi, ki jih ima Nokia, in pojasnite zakaj.

(1)

- Navedite in pojasnite vsaj dva verjetna razloga, zakaj se je Nokia leta 2007 odločila za odprtje nove proizvodne enote v Romuniji.

(2)

- Navedite in pojasnite vsaj tri ugodne učinke na gospodarstvo, ki jih lahko pričakuje Romunija zaradi odprtja Nokijine proizvodne enote.

(2)

- Leta 2006 je odprla Nokia enoto za proizvodnjo mobilnih telefonov v Sriperumbudurju v Indiji. Pojasnite, zakaj se lahko v takem primeru pojavi tako imenovana dualna gospodarska struktura.

(1)

(10 točk)

6. naloga: Prebivalstvo

Prebivalstvo je najpomembnejši dejavnik bruto domačega proizvoda (BDP).

6.1. Opredelite prebivalstvo kot dejavnik potencialnega BDP.

(1)

6.2. Število prebivalcev v državi se iz leta v leto spreminja.

– Navedite dejavnike, ki vplivajo na rast prebivalstva.

(2)

– Navedite, kako izračunamo stopnjo naravne rasti prebivalstva.

(1)

6.3. Celotno prebivalstvo šteje 2 milijona ljudi, aktivnih je 900 tisoč prebivalcev, oseb z lastnimi dohodki pa 520 tisoč. Zaposlenih je 820 tisoč prebivalcev.

– Izračun vzdrževanega prebivalstva:

(1)

– Izračun brezposelnih:

(1)

6.4. Pojasnite, kaj označujemo s pojmom človeški kapital.

(1)

6.5. Pojasnite, kdo so brezposelne osebe. Opišite razliko med izračunavanjem brezposelnosti po slovenski statistični metodologiji in metodologiji Mednarodne organizacije za delo (ILO).

(2)

6.6. Kolikšno je bilo število aktivnih prebivalcev, če je bilo število brezposelnih 75.000, stopnja brezposelnosti pa 10 %.

Izračun:

Rezultat: _____

(1)

(10 točk)

Prazna stran